

soslaia

CATHY FREEMAN • 400 metroetako munduko txapelduna

Aborigenen ikurra

batzuk, aurrera egitea lortu zutenak, aborigenen eskubideen aldeko mugimenduetako buruak dira. Charles Perkinsen kasua da. «Bi mende daramatzagu gure eskubideak aldarrikatzen, inolako biolentziarik erabili gabe, eta ez dugu ezer lortu», dio, Olinpiar Jokoetan gerta daitekeena iragarritz. Izan ere, aborigenen lider batzuk Sydney infernu bat izango dela aurreratu dute.

Aborigenak, egoera tamalgarrian

Biolentziarekin edo gabe, euren egoera salatzeak arrazoirik ez zaie falta. Aborigenen %70 hirietan bizi dira, normalean auzo pobreenetan. Euren bizitza itxaropena txuriena baino 20 urte laburragoa da. Haur aborigen batek haur txuri batek baino bi aldiz aukera gehiago du jaiotzean hiltzeko. Aborigenen etxean %7an hamar lagun baino gehiago bizi dira. Gehiengoak ez daki irakurtzen, eta ingelesa bakarrik hitz egiten dute, eta nahikoa gaizki. Drogekin arazo larria dute. Asko alkohol-zaleak dira, eta gazteen artean ohikoa da gasolinarekin drogatzea, ez baitute kokaina edo heroina erosteko dirurik. Hori guztia, munduko herrialde aberatsenetako batean, australiar bakoitzak 3,6 milioi pezetako errenta baitu urtean, besteak beste.

Keatingen gobernuak bi kulturen artean bakeak egin nahi zituen, baina prozesu horrek ez du nahi bezalako jarraipena izan, 1996an John Howard kontserbadoreak hauteskundeak irabazi zituenetik. Australiako gizarte txuriak barkamena eskatzea baino ez dute nahi aborigenek, baina lehen ministroa ez dago prest. Joan den uztaillean 250.000 lagunek manifestazio erraldoia egin zuten Sydneyn —horieta-ko asko txuriak ziren—, iraganean egindako akatsak onartu eta aborigenekin dituzten zorrak kitatzearen alde. Orain, Sydneyko Jokoen munduari zabalduko erakusle-heroiaren paregabea eskaintzen diete, eta guztien arreta deitzea prestatzen dute, beste bi mendeko zapalkuntza krudela jasan baino lehen.

Sydneyko Jokoen inork ez du Cathy Freemanek baino presio handiagoa jasango. Duela 27 urte Australiako Mackay hirian jaiotako emakume honek lehen olinpiar urrea lortzeko aborigenentzat atletismoan. Australiako 353.000 aborigenen ikur bilakatu

da Freeman, eta bere garaipena euren garaipena izango da. Cathy kirolaren gailurrera iritsi da, 1997an urteko australiarra aukeratu zuten, eta begirune handia diote Australian, baina horrek ez du bere jatorria ukatzera eramanez. Freeman gaur egun lau etxeren jabea da —bat Londresen du, eta han eman ditu azken hilabeteak, presioa saihesteko—, eta izugarriko dirutza mugitzen da bere inguruan, baina beti egin du aborigenen eskubideen alde. Badaki bere hitzek eragin handia dutela australiarrengan, eta botere horretaz baliatu da behin eta berriro. Sydneyn urrea lortzen badu, aborigenen banderarekin egingo du ohorezko itzulia, duela sei urte Commonwealth Jokoen egin bezala. Orduan Freemanek ez zuen gaur egun duen eragina, eta kritika gogorak jaso behar izan zituen. Hau izan zen bere erantzuna: «Ez dute ulertzen azken finean txuriek euren jaioterriak utzi zituztela Australiara etortzeko. Aborigenak gara Australiako jatorrizko biztanleak, hemen ginen inor etorri baino lehen. Inoiz ez dugu gure jaioterria utzi Australiara joateko». Orain Sydneyn, Australiako Olinpiar Batzordeak ontzat hartu du bere ekimena, eta baimena eman dio.

Cathy Freeman bost anaia-arrebez osaturiko familia apal batean jaio zen, 1973ko otsailaren 16an, Australiako iparraldeko Mackay hirian. Sei urte zituela hasi zen korrika egiten, oinutsik, gurasoak ez baitzuten oinetakoak erosteko dirurik. Freemanek laster erakutsi

«Nik badakit eragin handia dudala, eta eredu bat naizela nire herriarentzat. Eragin horri etekina atera nahi diot»

zituen dohain bereziak: hamar urte zituela, entrenatzaileak esan zion noizbait olinpiar urrea irabaziko zuela. Bere lehen garaipen handia 16 urterekin lortu zuen, Commonwealth Jokoen 4x100 erreleboetan urrea irabazita. Hor-
tik aurrera, onenen

artean izan da beti. Atlantan zilarra irabazi zuen Marie Jose Perecen atzetik, bere bizitzako 400 metro azkarrenetan. «Pistara atera aurretik entrenatzaileak esan zidan ispiluan 48:60 idazteko, haren ustez hori baitzen domina lortzeko egin beharreko denbora. 48:63 egin eta zilarra lortu nuen», azaldu du Freemanek. Ordutik gaur egun arte, lasterketa bakarra galdu du —Perec gaixo egon da—, eta bi aldiz jarraian izan da munduko txapelduna.

Sydneyko urrea amets

«Sydneyko urrea da nire ametsik handiena. Nik badakit zorte handia dudala, korrika egitea besterik ez dela nire ardura. Azken finean, korrika egitea baino ez da. Baina nik badakit Sydneyn irabazten badut zerbait berezia izango dela niretzat eta nire herriarentzat. Badakit negar egingo dudala, eta orain arte lasterketan ez dut inoiz negarrik egin». Gainera, Freemanen azken 400 metroak izan daitezke, bere helburua gauzatzen badu 800 metroei ekiteko asmoa baitu. «Wilson Kipketerrek esan dit 800 metroak oso aproposak direla niretzat», esan du Freemanek. Oraindik urte batzuk gelditzen zaizkio puntan aritzeko, baina garbi du zer egin nahi duen erretiratu eta gero: «Nik badakit eragin handia dudala, eta eredu bat naizela nire herriarentzat. Eragin horri etekina atera nahi diot, eta agian komunikabideen mundua murgildu». Baina une honetan gauza bakarra du buruan: Sydneyko urrea.

Olinpiar Jokoetan parte hartzeko aukera gutxi izan dute

Lehen olinpiar urrea Atlantan lortu zuen Kneebonek, belar hockeyan

AUSTRALIAKO aborigen gutxi izan dute Olinpiar Jokoetan parte hartzeko aukera. Batetik, urte askotan baztertuak izan direlako, eta bestetik, olinpiarrek ez diren kirol-letan jardun direlako normalean. Aborigenen artean maila handiko atletak izan dira beti —Manuello izeneko 1850ean Australiako azkarrena zen—, baina Cathy Freeman izan zen Olinpiar Jokoetan parte hartzeko aukera izan zuen lehena, 1992an. Nazioarte mailan lasterketa irabazitako aborigen bat baino gehiago izan da, baina ez zitzaion Olinpiar Jokoetan parte hartzeko aukerarik ematen. Aborigenen artean, agian Sir Douglas Nicholls izan da arrakasta handiena lortu duena —futboleko, boxeoko eta atletismoan aritu zen—, baina honek ere ez zuen izan olinpiar izateko aukerarik. Lionel Rose boxeolaria munduko txapelduna izan zen, 1968an. Lau urte lehenago Tokyoko Jokoen izateko aukera guztiak zituen Australiako Txapelketa irabazi eta gero, baina, azken orduan, borrokaldi bat galdu eta etxean utzi zuten.

Errugbilari bikainak

Ellas anaiak errugbi selekzioan arrakasta handiz aritu ziren eta cricketean trebezia berezia erakutsi dute beti, baina kirol horiek ez dira olinpiarrik. Evonne Cawley maila handiko tenislaria izan zen, baina bere garaian tenisa ez zen olinpiarra. Oztopoak oztopo, lehen olinpiar urrea Atlantan iritsi zen aborigenentzat. Emakumezkoen belar hockeyko selekzioan aritu zen Kneebonek lortu zuen. Cathy Freemanek zilarra lortu zuen 400 metroetan. Sydneyn, Freemanek atletismoa lehen urrea eman nahi dio bere herriari.